

ضمان عاقله و اصل شخصی بودن مسئولیت از منظر فقه امامیه

شهلا میراحمدپور

دانشجوی کارشناسی ارشد فقه و حقوق دانشگاه میبد

چکیده

ضمان عاقله حکم شرعی است که بر اساس آن مسئولیت پرداخت دیه در جنایات خطایی و آنچه در حکم خطاست مثل جنایت کودکان و دیوانه به عهده عاقله جانی یعنی خویشاوندان ذکور پدری است، نه خود جانی. به نظر می‌رسد در زمان حاضر گسترش زندگی اجتماعی و سست شدن مناسبات قومی و خونی و روابط خانوادگی در بدو امر بدین حکم بخشیده و آن را به‌دوراز مصالح و حکومت‌هایی که برای صدور حکمی فقهی یا قانونی لازم است می‌نماید؛ و همچنین اجرای حکم ضمان عاقله را با مشکلات اجرایی مواجه کرده است با توجه به اینکه یکی از نکات مهم در قوانین و بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های آن است که قابلیت اجرایی داشته باشد و یکی از عناصر تشکیل‌دهنده این مفهوم پذیرش آن دستورالعمل از سوی مخاطبان است هدف اصلی در مقاله حاضر بررسی امکان عمل به احکام ضمان عاقله می‌باشد در جهت تحقیق این اهداف می‌توان با مطالعه تطبیقی فقه در حقوق معاصر این حکم شرعی حقوق اسلام را در قالب نهادهای مشابه آن تحقق بخشید و عمل شرکت‌های بیمه در انعقاد قرارداد بیمه مسئولیت مدنی یا مسئولیت دولت در قبال زیان‌دیده صندوق دیات یا صندوق تأمین خسارت بدنی را به‌عنوان جایگزین‌های نهاد عاقله مطرح کرد.

کلیدواژه‌ها: ضمان عاقله، مسئولیت، بیمه، اصل شخصی بودن